

Pranešimas spaudai

Liuksemburgas, 2023 m. kovo 1 d.

Auditoriai ragina dar labiau supaprastinti sudėtingą ES finansų aplinką

- o *Per pastaruosius 15 metų padaugėjo į ES biudžetą neįtrauktų finansinių priemonių, todėl ES finansų aplinka tapo sudėtingesnė*
- o *Nėra atliekamas kai kurių iš šių priemonių veiklos auditas, o Europos Parlamentas nevykdo jokios jų priežiūros*

Remiantis nauja Europos Audito Rūmų ataskaita, dešimtmečiais kuriant ES finansų aplinką taikytas fragmentiškas požiūris nulėmė tai, kad atsirado nevienalytė struktūra, kuri yra per daug sudėtinga ir nevisiškai atskaitinga visuomenei. Jos pagrindinė dalis – ES biudžetas, tačiau ji apima vis daugiau nebiudžetinių ir hibridinių priemonių. Per pastaruosius 15 metų šių naujai sukurtų priemonių skaičius išaugo, todėl auditoriai rekomenduoja skirti daugiau pastangų joms konsoliduoti.

„Europos Parlamentas dabartinę ES finansų aplinką apibūdino kaip ES biudžetą supančių lėšų ir priemonių galaktiką“, – sakė auditui vadovavęs Audito Rūmų narys François-Roger Cazala. „Nors buvo priežasčių jas kurti, manome, kad siekiant padidinti veiksmingumą ir skaidrumą, būtina jas toliau paprastinti ir didinti jų atskaitomybę.“

Auditoriai įvertino, kodėl augo įvairių į ES biudžetą nevisiškai integruotų priemonių skaičius. Jie nustatė, kad daugeliu atvejų teisinės, politinės ar ekonominės aplinkybės, buvusios tuo metu, kai buvo sukurta kiekviena priemonė, suteikė priežasčių kurti atskiras nuo ES biudžeto priemones. Pavyzdžiui, skolinimusi ir skolinimu grindžiamos priemonės, kuriomis teikiama finansinė parama, turėjo būti sukurtos ne ES biudžeto rėmuose, nes ES biudžete paskolos neteikiamos. Šios priemonės daugiausia buvo sukurtos siekiant kuo greičiau reaguoti į krizes (t. y. neatidėliotiną poreikį suteikti finansavimą Graikijai ir reaguoti į valstybės skolos krizę 2010 m.).

Nors jų kūrimas buvo pagrįstas, nebuvo atliktas tinkamas išankstinis daugelio priemonių vertinimas: daugeliu atveju pasirinkta struktūra (įskaitant jų nebiudžetinį pobūdį) nebuvo tinkamai pagrįsta poveikio vertinimais ar kitais panašiais išankstiniais vertinimais. Auditorių nuomone, dėl to taip pat neįmanoma įrodyti, kad sukurti nebiudžetinė priemonė buvo geriau nei naudoti ES biudžetą ir kad siūloma priemonė buvo efektyviausia.

Kiti priemonių elementai reikšmingai skiriasi, o dėl to didėja sudėtingumo lygis. Pavyzdžiui, valdymo tvarka skiriasi net ir tais atvejais, kai tai neturi daug pagrindo, pavyzdžiui, panašių skolinimosi ir skolinimo priemonių atveju. Be to, naudojami įvairūs finansavimo šaltiniai ir galimų įsipareigojimų užtikrinimo būdai.

Visuomenės kontrolė užtikrina, kad finansinės priemonės būtų teisėtos, pagrįstos ir atskaitingos, tačiau ES finansų aplinka nėra išsamiai tikrinama. Auditoriai rekomenduoja sudaryti ir paskelbti konsoliduotą ir išsamų informacijos apie visas priemones rinkinį. Nors Europos Komisijos neseniai pradėta rengti biudžeto

Šio pranešimo spaudai tikslas – pateikti Europos Audito Rūmų specialiosios ataskaitos pagrindines mintis. Visa ataskaita pateikta eca.europa.eu.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

skaidrumo ataskaita vertinama kaip teigiamas žingsnis, ji neapima visų priemonių. Be to, neatliekamas tų priemonių, kurių neapima Audito Rūmų audito teisės, veiklos auditas, o Europos Parlamento kontrolė taip pat yra neišsami. Dėl to atsiranda spraga, nes visuomenės kontrolės, taigi ir atskaitomybės, pobūdis ar laipsnis gali skirtis priklausomai nuo naudojamos finansavimo priemonės rūšies.

Auditoriai pažymi, kad 2021–2027 m. finansinėje programoje padaugėjo ES biudžeto lankstumo priemonių, o tai turėtų sudaryti sąlygas ES biudžetui geriau tenkinti konkrečius ir nenuspėjamus poreikius ir sumažinti poreikį kurti specialias priemones. Taip pat padaryta pažanga keletą priemonių įtraukiant į ES biudžetą. Tačiau reaguojant į COVID-19 krizę buvo sukurtos dvi naujos priemonės (SURE ir „NextGenerationEU“), o supaprastinimo galimybės dar nėra visiškai išnaudotos, visų pirma tų priemonių, kuriomis teikiama finansinė parama valstybėms narėms arba kai kurioms ES nepriklausančioms šalims. Auditoriai rekomenduoja Europos Komisijai pasiūlyti įtraukti Modernizavimo fondą į ES biudžetą ir integruoti bei konsoliduoti esamas finansinės paramos priemones.

Bendra informacija

Didžioji ES biudžeto dalis naudojama išlaidų programoms, kurios finansuojamos arba kurioms sudaromi atidėjiniai planuojant ES biudžetą (rengiant daugiametę finansinę programą arba DFP). Audito Rūmai turi visapusiškas teises atlikti visų ES biudžetui priskiriamų priemonių auditą. Šioje ataskaitoje daugiausiai aptariamoms ES biudžetui nepriskiriamoms priemonėms, pagal kurias galima vykdyti naujas operacijas 2021–2027 m. laikotarpiu arba kuriomis ES arba valstybėms narėms toliau sukuriamas reikšmingas turtas ar galimi įsipareigojimai. Audito Rūmai taip pat turi teisę atlikti daugelio šioje ataskaitoje nagrinėjamų priemonių auditą, tačiau ne visų. ESM, EFSF ir EIB naudojami privatus išorės auditoriaus paslaugomis, kaip ir Europos taikos priemonė bei Modernizavimo fondas, kurių audito ataskaitos dar nepateiktos, nes priemonės sukurtos neseniai. Graikijos paskolų priemonės atveju audito teises turi paskolas teikiančių ES valstybių narių aukščiausiosios audito institucijos. Ankstesniuose leidiniuose Audito Rūmai pasiūlė ir dar kartą pakartoja šioje ataskaitoje, kad turėtų būti nustatyti visų rūšių ES politikos finansavimo viešojo audito įgaliojimai ir kad Audito Rūmai turėtų būti kviečiami atlikti visų ne pagal ES teisės sistemą susitarimais įsteigtų ir ES politiką įgyvendinančių įstaigų auditą. Europos Parlamentas taip pat paragino labiau ir konkrečiau įtraukti Audito Rūmus atliekant šių priemonių auditą, o Audito Rūmai paragino užtikrinti griežtesnę Europos Parlamento vykdomą kontrolę.

Specialioji ataskaita 05/2023, „ES finansų aplinka. Nevienalytė struktūra, kurią reikia toliau paprastinti ir didinti jos atskaitomybę“ paskelbta [Audito Rūmų interneto svetainėje](#).

Kontaktai spaudai

Audito Rūmų spaudos tarnyba, press@eca.europa.eu

- Claudia Spiti: claudia.spiti@eca.europa.eu, mob. tel. (+ 352) 691 553 547
- Damijan Fišer: damijan.fiser@eca.europa.eu, mob. tel. (+352) 621 552 224
- Vincent Bourgeais: vincent.bourgeais@eca.europa.eu, mob. tel. (+352) 691 551 502